

ICA Sverige AB
721 84 VÄSTERÅS

Beslut efter tillsyn enligt personuppgiftslagen (1998:204)

Datainspektionens beslut

Datainspektionen konstaterar att ICA Sverige AB i kassasystemet Posica behandlar personuppgifter, dels vid scanning av kundens legitimation eller körkort och dels vid inmatning av kundens födelsedatum.

Behandlingen strider mot 9 § punkterna e) och f) och 10 § personuppgiftslagen, samt - vid behandling av personnummer - mot 22 § personuppgiftslagen, i de fall där tveksamhet inte föreligger om att kunden har fyllt 18 år.

Datainspektionen förelägger ICA Sverige AB att upphöra med behandlingen avseende sistnämnda kunder. Med dessa påpekanden avslutar Datainspektionen ärendet. Datainspektionen kommer att följa upp ärendet under 2005.

Redogörelse för tillsynsärendet

Datainspektionen har genom nyhetsartiklar i Västerbottenskuriren och Icanyheter uppmärksammat att Maxi ICA i Umeå kräver att kunden lämnar sitt födelsedatum eller låter scanna sin legitimation eller sitt körkort i kassan vid försäljning av öl.

ICA Sverige AB (nedan ICA) är personuppgiftsansvarigt för behandlingen av personuppgifter på Maxi ICA i Umeå.

Datainspektionen har inlett tillsyn mot ICA som har yttrat sig.

ICA har i sitt yttrande i huvudsak framfört följande.

Ändamålet med ålderskontrollen i kassasystemet Posica är att säkerställa att ICA uppfyller lagens krav på att köparen måste ha fyllt 18 år. Det är därför adekvat och relevant med hänsyn till ändamålet att kontrollera kundens födelsedatum och att använda systemet Posica för att säkerställa att ålderskontroll görs. Kundens personnummer inläses endast vid scanning av legitimation och körkort. Alternativt till scanning kan kundens födelsedatum matas in manuellt av kassören i Posica. Kunden måste vid inmatning av födelsedatum uppvisa giltig legitimationshandling men har möjlighet att hålla för de fyra sista siffrorna i personnumret. ICA ifrågasätter att födelsedatum är en personuppgift. Vidare ifrågasätter ICA om någon behandling av kundens

personnummer sker vid scanning av legitimation och körkort. Personnumret inläses endast temporärt eftersom det är tekniskt omöjligt att scanna in delar av strekkodsinformationen på en legitimation eller ett körkort. Så snart de sex första siffrorna har lästs in raderas personnumret. Detta tar cirka en tiondels sekund. Vid den egentliga behandlingen används endast födelsedatumet i personnumret. Uppgifterna lagras inte och raderas så snart de har använts. Användningen tar mindre än en sekund.

Om ICA:s system för kontroll av kundens ålder kan anses innefatta behandling av personnummer får sådan behandling ske utan samtycke med hänsyn till ändamålet med behandlingen eller annat beaktansvärt skäl. Vidare har ICA i sådana fall beslutat att snarast ta fram information som ska lämnas enligt 23 och 25 §§ personuppgiftslagen i form av anslag vid kassorna. Exempel på sådan information kan vara följande.

”För att kunna fullgöra sin skyldighet att kontrollera ålder vid köp av öl, behandlar ICA Sverige AB (”ICA”) uppgift om din ålder tillfälligt i kassasystemet. Inga uppgifter om födelsedatum eller personnummer lagras i kassasystemet efter det att ålderskontrollen har genomförts. Du har rätt att få information om behandlingen och att begära rättelse. För mer information om ICA:s behandling av dina personuppgifter, kontakta ICA Kundcenter på telefon 033-47 47 90.”

Posica är det kassasystem som har installerats i alla ICA butiker som är datoriserade (ca 95% av alla ICA butiker). En ny funktion har utvecklats i Posica för att uppfylla krav rörande legitimationskontroll för vissa produkter, t.ex. öl. När en sådan vara scannas får kassören ett meddelande om att artikeln kräver legitimationskontroll. För att kunna fullfölja köpet måste kassören antingen genom en knapptryckning ange att kunden är känd och över 25 år eller göra en legitimationskontroll genom att antingen manuellt mata in kundens födelsedatum (ÅÅMMDD) eller scanna dennes legitimationshandling. Posica räknar fram kundens ålder med hjälp av de inmatade uppgifterna. Om kunden är 18 år eller äldre går köpet igenom. Från början hade systemet en funktion som upplyste kassören om att varan hade en åldersgräns för försäljning. Detta ledde inte till tillräckliga legitimationskontroller. Systemet utvecklades så att födelsedatum måste matas in eller kassören fick trycka ”känd kund”. Systemet har nu vidareutvecklats så att alternativet känd kund inte kan väljas utan alla kunder oavsett ålder måste visa sin legitimationshandling och låta sitt födelsedatum matas in, alternativt sin legitimation eller sitt körkort scannas. Sistnämnda version av systemet testas av ICA hos Maxi ICA i Umeå. Scanning har valts som ett alternativ till inmatning av födelsedatum av ergonomiska skäl.

Skäl för beslutet

Personuppgiftslagens tillämplighet

Syftet med personuppgiftslagen är att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks genom behandling av personuppgifter.

Enligt 5 § personuppgiftslagen omfattas behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad av lagens bestämmelser. Med behandling avses enligt 3 § personuppgiftslagen varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, såsom t.ex. insamling, bearbetning och användning. Med personuppgifter avses enligt samma lagrum all slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet.

Det är inte en förutsättning för tillämpningen av personuppgiftslagen att personuppgiften används, bearbetas eller lagras en viss minsta tid.

I kassasystemet Posica insamlar och bearbetar ICA uppgift om kundens personnummer vid den scanning av legitimation och körkort som görs för att kontrollera kundens ålder. Kundens personnummer är en personuppgift.

I nämnda kassasystem insamlar, bearbetar och använder ICA uppgift om kundens födelsedatum (ÅÅMMDD) genom manuell inmatning efter uppvisande av giltig legitimationshandling. ICA har ifrågasatt om födelsedatum är en personuppgift. Datainspektionen gör följande bedömning. Som personuppgift definieras i 3 § personuppgiftslagen alla slags information som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person som är i livet. Kammarrätten i Stockholm har i dom 2001-06-19 i mål nr 1138-2001 uttalat att uppgift om födelseår jämte postnummer till hemadressen är att anse som en personuppgift. Datalagskommittén har i sitt betänkande SOU 1997:39 s 338 uttalat att det vid bedömningen av om en fysisk person kan identifieras med hjälp av uppgifterna inte krävs att den personuppgiftsansvarige förfogar över samtliga uppgifter som gör en identifiering möjlig.

I det aktuella ärendet kräver ICA alternativt till scanning att kunden i kassan uppvisar giltig legitimationshandling, varefter kundens födelsedatum inmatas i kassan. I den situationen utgör kundens födelsedatum en personuppgift.

Personuppgiftslagen är således tillämplig.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

Datainspektionen har som mål att bland annat säkerställa att behandling av personuppgifter inte medför ett otillbörligt intrång i den personliga integriteten. Målet ska uppnås utan att användning av teknik onödigt förhindras eller försvåras samtidigt som behandlingen av personuppgifter inte får utföras i strid med bestämmelserna i personuppgiftslagen.

I 9 § personuppgiftslagen finns bestämmelser om de grundläggande krav på behandling av personuppgifter som den personuppgiftsansvarige alltid måste uppfylla. Av bestämmelserna i punkten c) följer att den personuppgiftsansvarige ska se till att personuppgifter bara samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Av punkten e) framgår att den personuppgiftsansvarige ska se till att de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen och av punkten f) följer att inte fler personuppgifter får behandlas än som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Datainspektionen konstaterar att ICA behandlar personuppgifter vid scanning av kundens legitimation och körkort samt vid inmatning av kundens födelsedatum. Ändamålet med behandlingen är enligt ICA att säkerställa att alkoholdrycker och tobak inte, i strid med gällande lagstiftning, säljs till personer under 18 år.

Enligt Datainspektionens bedömning är det berättigat samt adekvat och relevant att på sätt som sker momentant behandla uppgift om kundens personnummer eller födelsedatum för angivet ändamål i de situationer där tveksamhet föreligger om att kunden har fyllt 18 år. Datainspektionen anser dock inte att det är berättigat eller adekvat och relevant att behandla uppgift om alla kunders personnummer eller födelsedatum för angivet ändamål. ICA behandlar därvid fler personuppgifter än nödvändigt med hänsyn till ändamålet.

För att personuppgifter ska få behandlas måste behandlingen ha stöd i 10 § personuppgiftslagen. Huvudregeln är att personuppgifter bara får behandlas med samtycke från den registrerade. Personuppgifter kan få behandlas utan samtycke om behandlingen faller in under någon av de punkter som räknas upp i 10 § a-f personuppgiftslagen. Det är t.ex. tillåtet att behandla personuppgifter efter en intresseavvägning om den personuppgiftsansvariges intresse av att behandla uppgifterna väger tyngre än den registrerades intresse av integritetsskydd. Enligt Datainspektionens mening överväger ICA:s intresse av att behandla personuppgifterna över kundens intresse av att få ha sina uppgifter i fred när tveksamhet föreligger om att kunden har fyllt 18 år.

Behandling av personnummer

Enligt 22 § personuppgiftslagen får uppgift om personnummer utan samtycke behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering, eller något annat beaktansvärt skäl.

Datainspektionen konstaterar att det finns lagstadgade krav på att alkoholdrycker och tobak endast får säljas till personer som har fyllt 18 år. Enligt Datainspektionens mening kan det därför anses motiverat att ICA på sätt som sker momentant behandlar uppgift om personnummer när tveksamhet föreligger om att kunden har fyllt 18 år. Det kan däremot inte anses motiverat att behandla uppgift om personnummer när tveksamhet inte föreligger om att kunden har fyllt 18 år.

Information

Enligt 23 och 25 §§ personuppgiftslagen ska den personuppgiftsansvarige informera om behandlingen av personuppgifter.

Datainspektionen konstaterar att ICA behandlar personuppgifter vid scanning av kundens legitimation och körkort samt vid inmatning av kundens födelsedatum. För att behandlingen ska vara tillåten (gällande de kunder där

behandlingen i övrigt sker i enlighet med 9-10 §§ och 22 § personuppgiftslagen) måste ICA lämna information till kunden enligt 23 och 25 §§ personuppgiftslagen.

Hur man överklagar

Om ni vill överklaga beslutet skall ni skriva till Datainspektionen. Ange i skrivelsen vilket beslut som överklagas och den ändring som ni begär. Inspektionen måste ha fått ert överklagande inom tre veckor från den dag ni fick ta del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Datainspektionen sänder överklagandet vidare till Länsrätten i Stockholms län för prövning om inspektionen inte själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.

Beslut i detta ärende har fattats av Datainspektionens styrelse i närvaro av chefsjuristen Leif Lindgren, tillsynsdirektören Britt Marie Wester och byrådirektören Diahann Joseph, föredragande. I beslutet deltog generaldirektören Göran Gräslund, ordförande, samt ledamöterna Marielle Andréasson Nakunzi, Mats Berglind, Bertil Kjellberg, Ylva Lindahl, Åke Rangborg, Rigmor Stenmark och Majléne Westerlund Panke.

Göran Gräslund

Diahann Joseph

Kopia till:

Maxi ICA i Umeå, Strömpilsplatsen 41, 907 43 UMEÅ

Jonas Opperud, ICA AB, 170 85 SOLNA

Lisbeth Kohls, ICA AB, 170 85 SOLNA